

Antidepressius i suïcidi: Comunicació de la Societat Catalana de Psiquiatria Infantojuvenil sobre el tractament amb antidepressius en infants i adolescents que pateixen depressió

Dr. Jordi Sasot

Societat Catalana de Psiquiatria Infanto-Juvenil

La Societat Catalana de Psiquiatria Infantojuvenil, atesa l'acumulació de publicacions, comentaris i rumors sobre l'ús de fàrmacs antidepressius en infants i adolescents difosos els últims mesos, i davant els dubtes pediàtrics que el fet implica, ha cregut necessari i oportú fer pública la seva opinió per permetre situar de manera objectiva la qüestió.

L'inici oficial del problema es produeix quan, el juny del 2003, el *Committee on Safety of Medicines* britànic alerta sobre l'ús de paroxetina en infants. El desembre del mateix any, la mateixa associació va prohibir la prescripció en menors de 18 anys de tots els fàrmacs inhibidors de la recaptació de serotonina (ISRS), excepte la fluoxetina. Les raons citades feien referència a un increment de «suïcidiabilitat» (risc de suïcidi) associat a aquests fàrmacs i als dubtes plantejats sobre la seva eficàcia terapèutica en la depressió. El febrer del 2004 el *Health Canada* va prevenir sobre aquests mateixos riscos. El març del 2004 la *Food and Drug Administration* americana va alertar sobre la prescripció d'antidepressius en adults i infants, sense desautoritzar-ne l'administració.

Tanmateix, cal afegir que en els últims congressos internacionals de psiquiatria infantojuvenil, en concret el *12th International Congress de l'ESCAP (European Society for Child and Adolescent Psychiatry)*, l'octubre de 2003 a París, i el *16th World Congress de la IACAPAP (International Association for Child and Adolescent Psychiatry and Allied Professions)*, l'agost de 2004 a Berlín –dues reunions en què la nostra Societat va participar amb l'organització de

simposis i taules rodones–, en cap moment es va fer referència a la necessitat de desautoritzar la utilització de fàrmacs antidepressius ISRS i altres d'afins en infants i adolescents.

Fixant-nos en les dades disponibles actualment sobre la possible relació entre prescripció de fàrmacs antidepressius (ISRS) i el risc de suïcidi en menors, és necessari tenir en compte el següent:

- La depressió afecta entre el 3% i el 5% de tots els infants i adolescents.
- El concepte de «suïcidiabilitat» o «conductes suïcides» no està ben definit i acostuma a interpretar-se de manera diferent en investigacions diferents. Inclou des de la ideació suïcida a les temptatives de suïcidi, passant per autoagressions, que acostumen a produir-se en diferents patologies especialment a partir de la pubertat.
- La major part dels estudis que investiguen l'eficàcia dels antidepressius en menors no han estat dissenyats específicament per a l'estudi de conductes suïcides. Tampoc no han tingut en compte l'existència, en cada cas, de factors de risc (consum de tòxics, trastorns associats, etc.) o de protecció (bon funcionament i adaptació familiar, intervenció psicoterapèutica simultània, etc.) per a les temptatives de suïcidi.
- Les diferències en relació amb la «suïcidiabilitat» trobades en menors depressius tractats amb ISRS o amb placebo no són estadísticament significatives.
- El suïcidi i les idees de suïcidi constitueixen manifestacions pròpies del trastorn depressiu. S'estima que la depressió fa 14 vegades més probable una primera temptativa de suïcidi. El suïcidi és la tercera causa de mort entre els 15 i 24 anys d'edat i la sisena en l'etapa de 6 a 14 anys. Les idees de suïcidi acostumen a passar desapercebudes als familiars i educadors. Deixant al marge la depressió, s'accepta que cada any un de cada quatre adolescents pensa en algun moment en el suïcidi.
- Han estat més de 5.000 els infants tractats amb antidepressius, inclosos en els estudis publicats. Cap d'aquests va morir per suïcidi durant aquests tractaments.

Correspondència:

Dr. Jordi Sasot
Societat Catalana de Psiquiatria Infanto-Juvenil
ACMCB
Major de Can Caralleu, 1-7. 08017 Barcelona.

Treball rebut: 14-10-05. Treball acceptat: 19-09-05.

Sasot J.
Antidepressius i suïcidi: Comunicació de la Societat Catalana de Psiquiatria Infantojuvenil sobre el tractament amb antidepressius en infants i adolescents que pateixen depressió.
Pediatr Catalana 2005; 65: 304-305.

- En la població general, tant en l'adult com en l'infantil i adolescent, s'han trobat reduccions en les taxes de suïcidi coincidint amb la difusió de la prescripció de fàrmacs antidepressius.

Pel que fa a l'eficàcia terapèutica dels fàrmacs antidepressius (ISRS), és necessari tenir en compte el següent:

- Els dubtes sobre l'eficàcia terapèutica dels ISRS no sorgeixen tant de la manca de resultats favorables com dels alts resultats favorables aconseguits amb la utilització de placebos. Això ha fet que algun laboratori no hagi publicat els resultats d'experiències que no han estat favorables per als seus interessos.
- Tots els ISRS són efectius en alguns infants o adolescents, però no en tots. Com succeeix amb la majoria de medicaments, entre el 30% i el 40% dels infants o adolescents depressius no respon a una primera medicació, fet que obliga els professionals a dominar l'ús de tot el repertori disponible d'antidepressius amb l'objectiu d'individualitzar el tractament.
- Hi ha infants i adolescents depressius, especialment amb depressions lleus, que responen satisfactòriament a determinades intervencions psicoterapèutiques i que no requereixen antidepressius. Però hi ha altres casos, en els quals hi ha un ampli consens, que requereixen un tractament mixt: farmacològic, psicoterapèutic i psicoeducatiu, per potenciar i completar l'eficàcia específica de cada procediment. És, precisament, aquesta intervenció psicoterapèutica la que ha d'avaluar en cada moment les possibles conductes suïcides del pacient, i obrar en conseqüència.

Per tot el que s'ha exposat, i juntament amb l'Associació Espanyola de Psiquiatria Infanto-Juvenil, la Societat Catalana de Psiquiatria Infantojuvenil considera el següent:

1. La depressió és una malaltia greu que interromp el desenvolupament emocional, l'aprenentatge escolar i l'adaptació social dels infants i els adolescents. És urgent disposar de tractaments eficaços.
2. La seguretat dels fàrmacs és un apartat essencial del tractament i, en conseqüència, tots els resultats dels estudis fets en infants i adolescents han de ser públics i coneguts i hi ha d'haver un registre nacional dels resultats.
3. D'acord amb les recomanacions de la FDA (*Federal Drug Administration*), en tots els pacients tractats amb antidepressius s'ha de fer un control rigorós dels possibles efectes secundaris, especialment durant les primeres setmanes de tractament, amb la finalitat de detectar, de manera immediata, l'aparició o l'increment de la ideació suïcida.
4. Fins al moment actual, i d'acord amb les dades de què es disposa, el benefici del tractament amb antidepressius, en infants i en adolescents, és superior al risc de no aplicar-lo. No hem d'oblidar que la depressió és la primera causa de suïcidi en els adolescents.
5. Tanmateix, els tractaments antidepressius requereixen de prou experiència professional, fet que justifica la necessitat que la seva indicació i supervisió terapèutica sigui exclusivament especialitzada.
6. Finalment, cal fer nous estudis dissenyats expressament per avaluar la possible relació entre els fàrmacs antidepressius i el risc de suïcidi.